

ถอดเกร็ดมังกร

พิชญ เจริญมหาสาร
คณบดี คณะบริหารธุรกิจ
ผู้อำนวยการสถาบันธุรกิจไทย-จีนวิวัฒน์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พลังหยวน :

มังกรเพลงฤทธิ์พิชิตพญาอินทรี

เมื่อย้อนหลังดูจีนตั้งแต่ช่วงยังอยู่ภายใต้ระบบคอมมิวนิสต์ เศรษฐกิจจีนจัดว่าต่ำสุด เมื่อเทียบกับขนาดประเทศจีนในขณะนั้น กล่าวคือ ปี ค.ศ.1975 GDP จีนมีมูลค่าประมาณ 300,000 ล้านบาท ปี ค.ศ.1978 ที่จีนใช้นโยบายเปิดประเทศมีมูลค่า GDP เท่ากับ 360 พันล้านบาท แต่ในปี ค.ศ.2009 GDP จีนเพิ่มขึ้นเป็น 33.5 ล้านล้านบาท (ประมาณ 4.9 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ) มากเป็นอันดับสามของโลก คาดว่าในปี ค.ศ.2010 GDP ของจีนจะมีมูลค่าประมาณ 5.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ มากเป็นอันดับสองเทียบกับ GDP ของญี่ปุ่นประมาณ 5.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ และของสหรัฐอเมริกาอันดับหนึ่งของโลกจะอยู่ที่ 14.6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ

การที่เศรษฐกิจจีนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วดังกล่าวได้ช่วยให้ภาคการค้าระหว่างประเทศของจีนขยายอย่างรวดเร็ว ทั้งการส่งออกและการนำเข้าของจีนขยายตัวสูงมากตลอด 3 ทศวรรษดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าเป็นเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกได้ขยายตัวสูงมากกล่าวคือ สหรัฐอเมริกามีการนำเข้าสินค้าจีนมากกว่าการส่งออกสินค้าไปจีนมาก หรืออีกนัยหนึ่งสหรัฐอเมริกาต้องขาดดุลการค้ากับจีนมาตลอดเกือบ 3 ทศวรรษ ยอดขาดดุลที่มีต่อจีนดังกล่าวได้เพิ่มทวีคูณต่อสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ช่วงรับการแก้ไขปัญหาขาดดุลการค้าจำนวนมหาศาลขนาดนั้นได้ไม่นาน

ปี ค.ศ.1985 เมื่อจีนเปิดประเทศมาได้เกือบทศวรรษ การนำเข้า-ส่งออกสินค้าของจีนกับสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นขึ้น แต่ยังคงมีมูลค่ารวมเพียง 7,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จีนเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าเพียง 6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อมาเมื่อการค้าจีน-สหรัฐอเมริกายุคขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ปรากฏว่ายอดขาดดุลการค้าที่สหรัฐอเมริกามีต่อจีนก็ได้เพิ่มทวีคูณอย่างรวดเร็วด้วย กล่าวคือในปี ค.ศ. 1988 มูลค่าการค้าจีน-สหรัฐอเมริกามีเพิ่มขึ้นเป็น 17.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ยอดขาดดุลการค้าที่สหรัฐอเมริกามีต่อจีนเพิ่มขึ้นเป็น 6,234 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 1993 ยอดขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเป็น 22,777 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปี 1996 พุ่งเป็น 39,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปี 2000 ขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 83,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2004 ยอดขาดดุลการค้าของสหรัฐอเมริกาต่อจีนเพิ่มอย่างก้าวกระโดดสูงถึง 162,254 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปี 2008 ขาดดุล 268,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 2004 มากกว่าแสนล้านเหรียญสหรัฐฯ และใน 8 เดือน ปี 2010 ยอดขาดดุลยังคงอยู่ในระดับสูงถึง 173,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

การขาดดุลการค้าของสหรัฐอเมริกาต่อจีนเริ่มเข้าหลักแสนล้านเหรียญสหรัฐเป็นครั้งแรกในปี 2002 และขยายเป็นมากกว่า 2 แสนล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2005 ซึ่งเป็นช่วงสหรัฐอเมริกาเริ่มเพิ่มความกังวลขึ้นมากประกอบกับปัญหาการแข่งขันด้านการเมือง สหรัฐอเมริการ่วมกับประเทศอื่นๆต่างกล่าวหาจีนว่าปล่อยให้เงินหยวนมีค่าอ่อนเกินไป ทำให้สหรัฐอเมริกา และอุตสาหกรรมของสหรัฐอเมริกาต้องขาดดุลการค้าต่อจีนสูงมาก ทั้งสองประเทศจึงร่วมกันกดดันจีนอย่างหนักให้จีนเพิ่มค่าเงินหยวนแข่งขันตามสภาวะที่แท้จริง และได้ออกมาตรการกีดกันการนำเข้าสินค้าจีนตลอดช่วงก่อนปี ค.ศ.2005 จนถึงปัจจุบันนี้ เช่น การห้ามนำเข้าของเคเบิลทีวีโดยยังมีสารมลพิษ ห้ามนำเข้าเฟอร์นิเจอร์อันตรายในสี ห้ามนำเข้าอาหารจากจีนเพราะไม่ได้มาตรฐาน คุณภาพความปลอดภัยสูงของนม และ การย้อนกีดกันโควตานำเข้าสิ่งทอจากจีน ในปี 2005 ตามที่สหรัฐอเมริกาและอียูได้ส่งวนผูกพันใน WTO ทั้งๆ ที่ WTO กำหนดเปิดให้มีการค้าเสรีสิ่งทอตั้งแต่ 1 มกราคม 2005 ก็ตามและแรงกดดันอย่างหนักดังกล่าว ทำให้จีนต้องตอบสนองก่อนแปรประกาศให้ค่าเงินหยวนกับเหรียญสหรัฐ โดยปรับค่าเงินหยวนในเดือนกรกฎาคม 2005 ให้ยึดหยุ่นไม่เกินร้อยละ 2.5 เป็นการลดตัวเงินหยวนแบบจัดการได้ (Managed Floating Rate) แต่ไม่ยอมปล่อยให้ค่าเงินหยวนเสรีตามที่สหรัฐอเมริกาและอียูกดดันเป็นแต่ขาด

ขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาก็ได้นำเอามาตรการต่างๆ มาใช้เพื่อเยียวยาพายุให้เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาไม่เข้าสู่ยุคน้ำแข็ง เช่น การคงนโยบายดอกเบี้ยต่ำ การกระตุ้นเพิ่มประสิทธิภาพผลิตสินค้าให้มีคุณภาพสูง การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพผลิตสินค้าให้มีคุณภาพสูง การช่วยเพิ่มอำนาจซื้อในภาคส่งออกสหรัฐ แต่ผลกระทบต่อเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาที่รุนแรงมากอันเนื่องจากการใช้งบประมาณที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณการทหารที่ทุ่มใช้ในตะวันออกกลาง จนเป็นที่มาของเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงเมื่อประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ Hamburger ในปี 2008 และส่งผลกระทบต่อวิกฤติเศรษฐกิจไปทั่วโลก ปลายปี 2008 ต่อเนื่องถึงปี 2009 สถานการณ์เศรษฐกิจที่อ่อนแอในสหรัฐอเมริกาเป็นสาเหตุสำคัญให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ อ่อนค่าตามภาวะเศรษฐกิจซบเซา และได้อ่อนค่ามาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2000 และค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่อ่อนค่าลงอย่างรวดเร็วในช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้นักลงทุนหันหนีไปซื้อทองคำมากขึ้น ส่งผลให้ราคาทองคำในตลาดโลกและในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือในปี 2005 ราคาทองคำแท่งตลาดนิวยอร์กอ่อนค่าลง 444.7 เหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นอ่อนค่าลง 1,368 เหรียญสหรัฐ ในกลางเดือนตุลาคม 2010 ขณะที่ล่าสุดราคาทองคำแท่งในไทยก็เพิ่มสูงขึ้นมากเช่นกัน ถึงบาทละ 19,350 บาท

นอกจากเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาที่ตกต่ำแล้วโดยเฉพะอย่างยิ่งวิกฤติเศรษฐกิจตั้งแต่ปลายปี 2008 ถึง 2009 และขณะนี้ภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวในสหรัฐอเมริกาก็ยังไม่ชัดเจนมีผลให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ อ่อนค่าอย่างรุนแรงต่อเนื่องตลอดมา ในทางตรงกันข้ามประเทศในเอเชียต่างมีเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว และขีดเงินล่าสุดทุกประเทศต่างมีฐานะเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมาก เช่น ญี่ปุ่นมี 1.1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ไทยมี 165 พันล้านเหรียญสหรัฐ อินโดนีเซียมี 90,000 ล้านเหรียญสหรัฐ เกาหลีใต้มี 290 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขณะที่จีนมีสูงมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกถึง 2.65 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ปัจจัยทั้งสองคือภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวและเงินทุนสำรองต่างประเทศมีส่วนช่วยให้ค่าเงินท้องถิ่นของแต่ละประเทศในเอเชียต่างก็แข็งค่าขึ้นมากสวนทางกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่อ่อนตัวลง

ตั้งแต่สิ้นปี 2009 จนถึงล่าสุดญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ค่าเงินเยนแข็งขึ้นมากที่สุดคือร้อยละ 12 ตามด้วยประเทศไทยเงินบาทแข็งขึ้นร้อยละ 11 ค่าเงินรูเปียห์ของอินโดนีเซีย เงินวอนของเกาหลีใต้ และเงินรูเปียห์ของอินโดนีเซียแข็งค่าขึ้นร้อยละ 6 ขณะที่มาเลเซียมีค่าเงินริงกิตแข็ง ค่าประมาณร้อยละ 8.0 ในช่วง 1 ปี ตุลาคม 2010/2009) สำหรับจีนนั้นค่าเงินหยวนแข็งค่าที่สุดคือร้อยละ 3 ทั้งนี้เพราะรัฐบาลจีนใช้มาตรการปล่อยเงินหยวนลอยตัวแบบจัดการได้ (Managed Floating Rates) แม้จะมีภาวะเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งที่สุด อัตราเพิ่ม GDP ครั้งปีแรก สูงถึงร้อยละ 11 เป็นเหตุผลสำคัญให้ประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาพากันกล่าวหาจีนว่าทำให้เงินหยวนมีค่าอ่อนกว่าความเป็นจริงถึงร้อยละ 40 ทำให้ประเทศตะวันตกต้องขาดดุลการค้ากับจีนในระดับสูงมาก เป็นการซ้ำเติมให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ อ่อนค่าลงไปอีก

มาตรการให้ค่าเงินหยวนลอยตัวแบบจัดการได้ช่วยให้ค่าเงินหยวนไม่แข็งเกินไปจนเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจีน เช่น ไม่ให้การส่งออกลดฮวบจนเกิดอันตรายต่อภาคการผลิตในจีน เป็นต้น ถือเป็นการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจอย่างชาญฉลาดเป็นอิสระ ไม่อยู่ใต้อาณัติของสหรัฐอเมริกา ช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน การใช้มาตรการ Managed Floating Rate จะช่วยให้เงินหยวนมีเสถียรภาพไม่เปลี่ยนแปลงฮวบฮาบดังเช่นเงินเยนหรือเงินบาท โอกาสที่เงินหยวนจะได้รับความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับของประเทศต่างๆ จะเพิ่มจำนวนประเทศมากขึ้น และขยายวงกว้างการใช้เงินหยวน เป็นเงินสกุลหลักก็มากขึ้นด้วยมาตรการเงินหยวนของจีนที่ใช้ยู่จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศเอเชียโดยเฉพาะไทย เพราะนอกจากจะไม่ทำให้เงินบาทเปลี่ยนค่าแข็งเร็วเกินไป จนส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจที่ร้อเรียนกันระงมอย่างมากในขณะนี้แล้ว ยังเท่ากับการสนับสนุนมาตรการของจีน ถือเป็น การแสดงความสัมพันธ์กับจีนซึ่งเป็นผู้นำเศรษฐกิจเอเชียได้อีกทางหนึ่งด้วย